

Cyfranogiad Cymunedol

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

Sgiliau Bywyd a Gwaith
Cynnwys yr Uned

Cynnwys

Nod yr Uned	3
Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill.....	3
Dogfennaeth y Gymhwyster	3
Cynnydd ar draws lefelau	4
Gofynion Cyflenwi	6
Dull Asesu	7
Lefel Mynediad 1	8
Lefel Mynediad 2	9
Lefel Mynediad 3	10
Lefel 1	11
Lefel 2	12
Cynnwys yr Uned	13
Lefel mynediad 2	16
Lefel Mynediad 3	20
Lefel 1	25
Lefel 2	29

Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r cymwysterau Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith, sydd ar gael ar Lefel Mynediad 1–3, Lefel 1 a Lefel 2 i gefnogi Cwricwlwm i Gymru 14-16 oed.

Mae'r gyfres o unedau 'Cyfranogiad Cymunedol' wedi'i dylunio i ddatblygu gwybodaeth dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried materion dinasyddiaeth weithredol a chynaliadwyedd.

Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymwysterau perthnasol (sy'n benodol i'r lefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards..

Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel dysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

z	Mynediad 1	Mynediad 2	Cofnod 3	Lefel 1	Lefel 2
Deall cymunedau	Cydnabod pobl a nodweddion syml y gymuned leol	Gwybod nodweddion y gymuned leol a sut mae gweithredoedd yn effeithio arni	Disgrifio nodweddion y gymuned, gan gynnwys amrywiaeth a gwasanaethau	Deall amrywiaeth o fewn cymunedau a rôl dinasyddion	Esbonio amrywiaeth o fewn cymunedau, gan gynnwys ffactorau cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd
Ymddygiadau a dylanwad cymunedol	Adnabod gweithredoedd cadarnhaol a negyddol yn y gymuned	Gwybod sut y gall gweithredoedd effeithio ar y gymuned yn gadarnhaol neu'n negyddol	Disgrifio sut mae gweithredoedd yn effeithio ar unigolion a'r gymuned	Deall sut mae ymddygiadau'n cyfrannu at les a chyfrifoldeb cymunedol	Dadansoddi sut mae ymddygiadau a chyfrifoldebau yn cyfrannu at gydlyniant a llesiant cymunedol
Cyfranogiad mewn gweithgareddau cymunedol	Cymryd rhan mewn gweithgaredd cymunedol syml gyda chefnogaeth	Cymryd rhan mewn gweithgaredd cymunedol a nodi'r camau paratoi	Cymryd rhan mewn prosiect cymunedol gyda rôl ddiffiniedig a disgrifio'r cyfraniad	Cynllunio a chymryd rhan mewn prosiect cymunedol ac adolygu'r cyfraniad	Dylunio, cynllunio a gweithredu prosiect cymunedol, gan fyfyrir ar effeithiolrwydd
Cynaliadwyedd a dinasyddiaeth weithredol	Gwybod ffyrdd syml y gall pobl helpu'r amgylchedd	Gwybod pwysigrwydd cyfranogiad a gweithredoedd cymunedol syml	Deall sut mae gweithredoedd cymunedol yn cefnogi cynaliadwyedd	Deall sut mae gweithredoedd cyfranogiad a chynaliadwy	Dadansoddi sut mae gweithredoedd lleol, cenedlaethol a byd-eang yn cefnogi

				edd o fudd i gymunedau	cynaliadwyed d a chymunedau
Gwasanaethau cymunedol ac ymgysylltu	Dysgu am wasanaeth cymunedol lleol a sut mae'n helpu	Gwybod am wasanaethau cymunedol a sut i gael mynediad atynt	Gwybod am wasanaethau cymunedol a sut y gall pobl ddylanwadu arnynt	Deall sut mae gwasanaethau'n cefnogi cyfranogiad a sut y gall pobl ddylanwadu arnynt	Esbonio sut mae gwasanaethau'n gweithredu a gwerthuswch ffyrdd y gall pobl ddylanwadu arnynt
Galw Gwybyddol	Cydnabod, adnabod, datgan	Cydnabod, datgan, rhoi esboniadau syml, cymryd rhan	Disgrifio, esbonio, cymryd rhan, myfyrio	Disgrifio, esbonio, cymhwyso, adolygu	Esbonio, dadansoddi, cynllunio, gwerthuso

Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid i ddarparwyr gael Cynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgol/coleg/darparwr hyfforddiant. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

Adnoddau Staff

Nid oes unrhyw ofynion penodol ar gyfer addysgu'r unedau hyn y tu hwnt i'r hyn a amlinellir ym manyleb y gymhwyster.

Rhaid i staff addysgu fod wedi'u hyfforddi'n briodol a bod yn hyderus wrth reoli trafodaethau sensitif. Rhaid iddynt fod yn ymwybodol o'r gofynion diogelu o gofio y gall senarios gynnwys bwlio, iechyd meddwl, gwahaniaethu, cydsyniad ac egwyddorion moesegol.

Efallai y bydd angen i staff cymorth helpu i fonitro trafodaethau sensitif a chefnogi dysgwyr.

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofyniad gan y darparwr.

Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod adnoddau priodol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon. Dylai hyn o leiaf gynnwys:

- man addysgu priodol i ganiatáu i drafodaethau grŵp lluosog gael eu cynnal ar yr un pryd.
- Cynlluniau Gwersi
- Cymhorthion Gweledol - Taflunydd, gliniadur, neu sgrin i ddangos cyflwyniadau, fideos ac ati.

Gofynion Mynediad

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel cymhlethdod yr iaith gynyddu drwy'r lefel, rhaid i'r darparwr gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod y dysgwr yn gallu cael mynediad at y cynnwys ar y lefel y maent yn dechrau arni.

Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu a ddyluniwyd gan y darparwr.

Rhaid i ddarparwyr gynnal gwiriad cyn i'r asesiad ddigwydd, i gadarnhau bod y tasgau'n cwmpasu'r holl feini prawf asesu a'u bod yn briodol i'r lefel.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw pob un wedi'i fodloni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer y gyfres o unedau hon.

Lefel Mynediad 1

Gallai asesiad o Gyfranogiad Cymunedol ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Paru / Trefnu	Paru lluniau o bobl â grwpiau cymunedol (e.e. plentyn, oedolyn, person hŷn); dosbarthu gweithredoedd yn ddefnyddiol / andefnyddiol.
Dewis Lluniau	Dewis delwedd sy'n dangos gweithred gymunedol gadarnhaol neu negyddol
Adnabod (llafar / pwyntio)	Adnabod grŵp cymunedol, gweithred, neu wasanaeth lleol o ddelweddau neu awgrymiadau.
Tasg Cyfranogiad Syml	Cymryd rhan mewn gweithgaredd bach (e.e. tacluso, plannu, helpu i baratoi) gyda chefnogaeth
Gwyliadwriaeth â Chefnogaeth	Mae'r aseswr yn arsylwi'r dysgwr yn cymryd rhan ac yn cwblhau rôl syml
Myfyrdod Syml	Nodi'r hyn wnaethon nhw ac un peth a aeth yn dda (ar lafar, gyda symbolau neu'n ysgrifenedig)
Atebion Byr	Nodi sut mae gweithred yn helpu'r gymuned neu'r amgylchedd; nodi sut mae cymryd rhan yn gwneud i bobl deimlo

Lefel Mynediad 2

Gallai asesiad o Gyfranogiad Cymunedol ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Ymatebion Ysgrifenedig / Llafar Byr	Nodi nodweddol y gymuned a rhoi enghreifftiau o weithredoedd cadarnhaol a negyddol a'u heffaith.
Tasgau sy'n Seiliedig ar Sgenario	Adnabod camau gweithredu priodol mewn sefyllfaoedd cymunedol syml
Tasgau Dilyniant	Rhoi camau paratoi syml mewn trefn ar gyfer gweithgaredd cymunedol
Tasg Gyfranogiad	Cymryd rhan wrth baratoi neu gynnal gweithgaredd cymunedol (e.e. helpu i drefnu casgliad sbwriel)
Arsylwi ar Ymarfer	Sylw'r asesydd o'r dysgwr yn cyfrannu at weithgaredd neu waith paratoi.
Myfyrio Strwythuredig	Nodi beth a aeth yn dda ac un gwelliant yn dilyn y cyfranogiad
Tasgau Adnabod	Adnabod gwasanaethau cymunedol a sut maen nhw'n helpu pobl i gymryd rhan
Trafodaeth Syml	Rhoi enghraifft o sut y gall pobl gael dweud eu dweud mewn gwasanaethau cymunedol

Lefel Mynediad 3

Gallai asesiad o Gyfranogiad Cymunedol ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Disgrifiadau Byr	Disgrifio nodweddion y gymuned a sut mae gweithredoedd yn effeithio arni
Tasgau sy'n Seiliedig ar Sgenario	Disgrifio gweithredoedd cadarnhaol a negyddol a'u heffeithiau mewn sefyllfaoedd penodol
Tasgau Cynllunio	Disgrifio'r camau angenrheidiol i baratoi ar gyfer gweithgaredd cymunedol
Tasg Gyfranogiad	Cymryd rhan mewn prosiect cymunedol gyda rôl ddiffiniedig
Arsylwi ar Ymarfer	Sylw'r aseswr ar gyfranogiad a chyfraniad
Myfyrio Strwythuredig	Disgrifio cyfraniad personol, gan gynnwys cryfder ac maes i'w wella
Tasgau Esbonio	Disgrifio sut mae gweithredoedd cymunedol yn cefnogi cynaliadwyedd
Tasgau Ymwybyddiaeth o Wasanaeth	Disgrifio gwasanaethau cymunedol, sut y gellir eu cyrraedd a sut y gall pobl ddylanwadu arnynt

Lefel 1

Gallai Asesiad o Gyfranogiad Cymunedol ar Lefel 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Tasgau Esbonio	Disgrifio amrywiaeth yn y gymuned a chyfrifoldebau dinasyddion
Tasgau sy'n Seiliedig ar Sgenario	Esbonio sut mae gweithredoedd yn effeithio ar gymunedau ac unigolion
Tasgau Cynllunio	Disgrifio'r paratoadau ar gyfer prosiect cymunedol (e.e. rolau, adnoddau, camau)
Tasg Gyfranogiad	Cymryd rhan mewn prosiect cymunedol, gan gyflawni rôl y cytunwyd arni
Arsylwi ar Ymarfer	Sylw'r aseswr ar gyfranogiad a chyfraniad y dysgwr
Adolygiad Myfyriol	Adolygu cyfraniad personol, gan nodi cryfderau a meysydd i'w gwella
Tasgau Ymgeisio	Disgrifio sut mae gweithredoedd cymunedol yn cefnogi cynaliadwyedd a chyfranogiad

Lefel 2

Gallai asesiad o Gyfranogiad Cymunedol ar Lefel 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Tasgau Esbonio	Esbonio amrywiaeth, hawliau a chyfrifoldebau o fewn cymunedau
Tasg Cynnig Prosiect	Dylunio cynnig ar gyfer prosiect cymunedol (amcanion, grŵp targed, adnoddau)
Tasg Gynllunio	Cynhyrchu cynllun sy'n cynnwys camau, rolau ac ymwybyddiaeth risg sylfaenol
Tasg Gyfranogiad	Cynnal prosiect neu weithgaredd cymunedol
Arsylwi ar Ymarfer	Sylw'r aseswr ar y dysgwr yn cyflawni ei rôl
Gwerthusiad Myfyriol	Myfyrio ar gyfraniad personol, gan gynnwys effeithiolrwydd a gwelliannau
Tasgau Dadansoddol	Disgrifio sut mae gweithredoedd cymunedol ar wahanol lefelau yn cefnogi cynaliadwyedd
Tasgau Ymgysylltu â Gwasanaeth	Esbonio sut mae gwasanaethau'n gweithredu a sut i gael mynediad atynt
Tasgau Werthuso	Gwerthuso sut y gall pobl ddylanwadu ar wasanaethau, gan gynnwys cryfderau a chyfyngiadau.

Cynnwys yr Uned

Teitl yr Uned: Cyfranogiad Cymunedol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM036

Lefel: Lefel Mynediad Un

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu gwybodaeth dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried materion dinasyddiaeth weithredol a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 1 - Rwy'n dechrau deall bod angen i ni barchu eraill.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1. Gwybod am bobl ac ymddygiadau yn y gymuned leol	1.1	Adnabod grwpiau o bobl yn y gymuned leol	
	1.2	Nodi gweithred gadarnhaol yn y gymuned a sut mae'n helpu	
	1.3	Nodi gweithred negyddol yn y gymuned a'i heffaith	
2. Gallu cymryd rhan mewn gweithgaredd cymunedol bach	2.1	Nodi syniad ar gyfer gweithgaredd cymunedol	
	2.2	Adnabod ffordd i helpu i baratoi ar gyfer y gweithgaredd	
	2.3	Cyfraniad sefydliad personol i'r gweithgaredd	
	2.4	Nodi un peth a aeth yn dda	
3. Gwybod sut y gall pobl helpu eu cymuned a'u hamgylchedd	3.1	Rhoi enghraifft o sut y gall pobl helpu'r amgylchedd	
	3.2	Nodi sut mae hyn yn helpu'r gymuned	
	3.3	Rhoi enghraifft o sut mae cymryd rhan yn gwneud i bobl deimlo	
4. Gwybod am wasanaeth cymunedol lleol	4.1	Nodi gwasanaeth cymunedol lleol	
	4.2	Nodi sut mae'r gwasanaeth yn helpu pobl	
	4.3	Adnabod ffordd o ddefnyddio'r gwasanaeth	

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau grŵp gwahanol o bobl yn y gymuned leol. Gall grwpiau gynnwys plant, oedolion, pobl hŷn, teuluoedd, a phobl o wahanol ddiwylliannau neu gefndiroedd. AC1.2 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un gweithred gadarnhaol (e.e. helpu, rhannu, bod yn gwrtais, codi sbwriel) ac yn datgan sut mae'n helpu (e.e. gwneud i bobl deimlo'n hapus, cadw'r ardal yn lân). AC1.3 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un gweithred negyddol (e.e. taflu sbwriel, bod yn annheg, niweidio eiddo) a'i heffaith (e.e. yn gwneud yr ardal yn anniogel, yn digio pobl).
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un gweithgaredd syml megis plannu, taclo, gwneud poster, helpu eraill. AC 2.2 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un weithred baratoi (e.e. casglu deunydd, paratoi offer, gofyn am gymorth). AC 2.3 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un weithred ei hunain (e.e. casglu sbwriel, helpu i baratoi). AC 2.4 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un enghraifft o'r hyn a aeth yn dda (e.e. gweithio gyda'i gilydd, mwynhau helpu).
Deilliant Dysgu 3	AC3.1 Mae dysgwyr yn rhoi o leiaf un enghraifft (e.e. ailgylchu, arbed ynni, casglu sbwriel). AC3.2 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un deilliant (e.e. strydoedd glanach, mannau mwy diogel). AC3.3 Mae dysgwyr yn rhoi o leiaf un teimlad (e.e. hapus, yn teimlo'n rhan o'r grŵp, balch).
Deilliant Dysgu 4	AC4.1 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un gwasanaeth (e.e. llyfrgell, canolfan hamdden, canolfan gymunedol). AC4.2 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un ffordd y mae'n helpu (e.e. mynediad at lyfrau, gweithgareddau, cymorth). AC4.3 Mae dysgwyr yn nodi o leiaf un dull mynediad (e.e. ymweld, ffôn, gofyn).

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a Threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo gofal am yr amgylchedd neu ddefnydd cyfrifol o adnoddau.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol	Mae dysgwyr yn cysylltu dysgu â'u hardal eu hunain. Meithrin balchder yn y gymuned ac ymwybyddiaeth o gyfleoedd lleol.
Amrywiaeth	Mae dysgwyr yn adnabod gwahanol grwpiau o bobl yn eu cymuned. Hyrwyddo cynhwysiant a dealltwriaeth o'r ardal leol a'i gwasanaethau.
Cynaliadwyedd	Mae dysgwyr yn archwilio gweithredoedd sy'n diogelu'r amgylchedd. Meithrin ymwybyddiaeth o ofalu am fannau lleol a lleihau llygredd.
Hawliau dynol	Cysylltiadau i gydnabod amrywiaeth a mynediad cyfartal at wasanaethau.
Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau sy'n Gysylltiedig â Byd Gwaith	Mae dysgwyr yn ymarfer gwaith tîm, cyfrifoldeb, a helpu eraill drwy brosiectau cymunedol. Mae'r rhain yn sgiliau trosglwyddadwy ar gyfer gwaith a gwirfoddoli yn y dyfodol.

Lefel mynediad 2

Teitl yr Uned: Cyfranogiad Cymunedol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM037

Lefel: Lefel Mynediad Dau

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod: Datblygu gwybodaeth dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach, a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried dinasyddiaeth weithredol a materion cynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam cynnydd 2 - Gallaf gyfrannu'n weithredol ac yn adeiladol i'm cymuned.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod am y gymuned leol a sut y gall gweithredoedd effeithio arni	1.1 Nodweddion y gymuned ei hun
	1.2 Rhoi gweithred gadarnhaol a'i heffaith
	1.3 Rhoi gweithred negyddol a'i heffaith
2. Gallu cymryd rhan mewn gweithgaredd cymunedol	2.1 Nodi syniad ar gyfer gweithgaredd cymunedol
	2.2 Adnabod camau i baratoi
	2.3 Cymryd rhan mewn paratoad neu weithgaredd
	2.4 Nodi beth aeth yn dda
	2.5 Nodi un gwelliant
3. Gwybod pwysigrwydd cymryd rhan yn y gymuned leol	3.1 Nodi gweithred grŵp sy'n helpu'r amgylchedd
	3.2 Rhoi budd am gymryd rhan
4. Gwybod am wasanaethau cymunedol	4.1 Nodi gwasanaeth cymunedol
	4.2 Nodi sut mae'n helpu cyfranogiad
	4.3 Nodi sut i gael mynediad ato
	4.4 Rhoi ffordd i bobl gael dweud eu dweud ynghylch gwasanaethau cymunedol

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o leiaf ddwy nodwedd o'u cymuned. Gall nodweddion gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • grwpiau oedran (plant, pobl ifanc, oedolion, pobl hŷn) • rhywedd a strwythurau teuluol • amrywiaeth ethnig a diwylliannol (ieithoedd, traddodiadau, crefyddau) • mathau o dai neu gyfleusterau lleol • pobl ag anableddau neu anghenion dysgu ychwanegol AC1.2 Rhaid i ddysgwyr roi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o leiaf un weithred gadarnhaol a allai effeithio ar y gymuned. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • casglu sbwriel - mannau glanach. • codi arian - mwy o adnoddau i grwpiau lleol. • helpu cymdogion - perthnasoedd cryfach • gwirfoddoli - cymuned fwy diogel a chyfeillgar. AC1.3 Rhaid i ddysgwyr roi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o leiaf un weithred negyddol a allai effeithio ar y gymuned. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • difrod - mannau anniogel. • ymddygiad gwrthgymdeithasol - rhaniad rhwng pobl. • gollwng sbwriel - enw gwael i'r ardal.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar, drwy ystumiau neu yn ysgrifenedig) un syniad ar gyfer prosiect neu weithgaredd cymunedol bach. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • plannu blodau mewn man a rennir. • trefnu glanhau. • creu poster i annog ailgylchu. • casglu rhoddion ar gyfer achos lleol. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf dau gam syml i helpu i baratoi ar gyfer y prosiect neu'r gweithgaredd. Gallai'r camau gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • cymorth i ddewis syniad y prosiect. • casglu deunydd. • gofyn am gymorth neu wirfoddolwyr. • cefnogi cynllunio, pryd a lle bydd yn digwydd. AC 2.3 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn o leiaf un dasg i helpu gyda'r paratodau ar gyfer y gweithgaredd. Gall hyn gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • Casglu deunydd. • Sefydlu offer.

- Gweithio gydag eraill i baratoi.

AC 2.4 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) beth wnaethon nhw yn y prosiect neu'r gweithgaredd. Rhaid iddynt roi un enghraifft o rywbeth a aeth yn dda (e.e. gwaith tîm, gorffen ar amser).

Rhaid i ddysgwyr AC 2.5 nodi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) un peth y gellid ei wella (e.e. mwy o bobl yn helpu, gwell trefniadaeth).

Deilliant Dysgu 3	AC3.1 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar, drwy ystumiau neu yn ysgrifenedig) o leiaf un weithred grŵp leol y gall cymunedau ei chymryd i helpu'r amgylchedd. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • ailgylchu • casglu sbwriel • plannu coed • arbed ynni. AC3.2 Rhaid i ddysgwyr roi o leiaf un enghraifft (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o sut y gall cymryd rhan mewn gweithgaredd cymunedol lleol helpu pobl i deimlo'n rhan o'r gymuned. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • gwneud ffrindiau • teimlad wedi'i gynnwys • gweithio gyda'n gilydd • rhannu syniadau.
Deilliant Dysgu 4	AC4.1 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar, drwy ystumiau neu yn ysgrifenedig) o leiaf un gwasanaeth cymunedol yn y gymuned leol. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • llyfrgell • hamdden • iechyd • canolfan gymunedol, digwyddiadau a grwpiau. AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o leiaf un ffordd y mae gwasanaeth cymunedol yn cefnogi pobl. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • llyfrgell: lle cyfarfod, mynediad at lyfrau a chyfrifiaduron • canolfan hamdden: gweithgareddau a chwaraeon • clinig iechyd: cyngor a chymorth • canolfan gymunedol: digwyddiadau a grwpiau. AC4.3 Rhaid i ddysgwyr nodi (ar lafar neu yn ysgrifenedig) o leiaf un ffordd o gael mynediad i'r gwasanaeth cymunedol. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: • ymweld yn bersonol • ffonio • defnyddio gwefan

- gofyn mewn swyddfa leol.

AC4.4 Rhaid i ddysgwyr roi o leiaf un enghraifft o sut y gall pobl gael dweud eu dweud mewn gwasanaethau cymunedol lleol. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- mynychu cyfarfodydd
- llenwi arolygon
- ymuno â grŵp cymunedol
- siarad â chynghorwyr lleol

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a Threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo gofal am yr amgylchedd neu ddefnydd cyfrifol o adnoddau.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol	Mae dysgwyr yn archwilio eu hardal leol eu hunain. Maen nhw'n gweld sut mae gweithredoedd lleol yn gwella'n uniongyrchol y lle maen nhw'n byw. Maen nhw'n deall sut mae gwasanaethau cyhoeddus (llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, clinigau iechyd) yn cysylltu pobl ac yn cefnogi bywyd cymunedol.
Amrywiaeth	Mae dysgwyr yn cydnabod bod cymunedau'n cynnwys oedrannau, rhywiau, mathau o deuluoedd, diwylliannau, ieithoedd, a chrefyddau gwahanol. Maen nhw'n dysgu parchu gwahaniaethau a gweld sut mae pawb yn cyfrannu at fywyd y gymuned.
Cynaliadwyedd	Mae dysgwyr yn archwilio gweithredoedd sy'n diogelu'r amgylchedd. Yn annog gofal am fannau lleol a meddwl am effaith hirdymor.
Hawliau dynol	Mae dysgwyr yn cydnabod pobl wahanol yn eu cymuned. Mae'n annog cynhwysiant a pharch at bawb.
Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau sy'n Gysylltiedig â Byd Gwaith	Mae dysgwyr yn gweld sut mae prosiectau cymunedol yn cysylltu â swyddi go iawn. Mae'n meithrin sgiliau gwaith tîm, cyfrifoldeb a datrys problemau sy'n ddefnyddiol ar gyfer gwaith yn y dyfodol.

Lefel Mynediad 3

Teitl yr Uned: Cyfranogiad Cymunedol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM038

Lefel: Lefel Mynediad Tri

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod: Datblygu gwybodaeth Dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried materion dinasyddiaeth weithredol a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 3 - Rydw i wedi cynllunio a chwarae rhan weithredol wrth ymateb i heriau a chyfleoedd yn fy nghymuned leol, neu yng Nghymru neu'r byd ehangach, ac rydw i wedi gwneud hynny'n unigol neu fel rhan o dîm.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod am y gymuned leol a sut mae gweithredoedd yn effeithio arni	1.1 Esbonio nodweddion y gymuned
	1.2 Disgrifio gweithred gadarnhaol a'i heffaith
	1.3 Disgrifio gweithred negyddol a'i heffaith
2. Gallu cymryd rhan mewn prosiect cymunedol	2.1 Nodi prosiect neu weithgaredd addas
	2.2 Disgrifio'r camau i baratoi
	2.3 Cymryd rhan yn y gweithgaredd
	2.4 Esbonio cyfraniad personol, gan gynnwys cryfderau a gwelliannau
3. Deall cyfranogiad yn y gymuned	3.1 Nodi gweithredoedd grŵp sy'n cefnogi'r amgylchedd
	3.2 Esbonio sut mae gweithredoedd yn helpu'r gymuned
	3.3 Esbonio manteision cymryd rhan
4. Gwybod am wasanaethau cymunedol a chyfranogiad	4.1 Adnabod gwasanaethau cymunedol
	4.2 Disgrifio sut maen nhw'n cefnogi cyfranogiad
	4.3 Disgrifio sut i gael mynediad at wasanaethau
	4.4 Disgrifio sut y gall pobl ddylanwadu ar wasanaethau

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC1.1 Rhaid i ddysgwyr esbonio o leiaf ddwy nodwedd o'u cymuned eu hunain. Gallai nodweddion i ddysgwyr gynnwys y canlynol: • grwpiau oedran (plant, pobl ifanc, oedolion, pobl hŷn) • rhywedd a strwythurau teuluol • amrywiaeth ethnig a diwylliannol (ieithoedd, traddodiadau, crefyddau) • cefndiroedd cymdeithasol-economaidd (mathau o gyflogaeth, tai) • pobl ag anableddau neu anghenion dysgu ychwanegol. AC1.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf un gweithred gadarnhaol a allai effeithio ar y gymuned. Er enghraifft, ond heb fod yn gyfyngedig i: • Rhannu bwyd neu ddillad, yn cefnogi pobl mewn angen • Mae ymuno â chlyb chwaraeon neu weithgaredd lleol yn annog iechyd a chyfeillgarwch. • Mae plannu blodau neu goed yn gwneud i'r ardal edrych yn fwy deniadol ac yn gwella'r amgylchedd. • mae helpu gyda digwyddiadau'r ysgol yn meithrin cysylltiadau cryfach rhwng teuluoedd a'r ysgol • gwirio ar gymdogion hŷn, lleihau unigrwydd a gwneud i bobl deimlo eu bod yn cael gofal • Mae trefnu ymgyrch ailgylchu yn lleihau gwastraff ac yn dysgu pobl i ofalu am yr amgylchedd. AC1.3 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf un gweithred gadarnhaol a allai effeithio ar y gymuned. Er enghraifft, ond heb fod yn gyfyngedig i: • gollwng sbwriel: yn gwneud yr ardal yn flêr ac yn afiach • bwlio neu fod yn annheg: yn achosi gofid ac yn rhannu pobl. • niweidio eiddo (e.e. graffiti, torri ffenestri): mae'n costio arian i'w drwsio ac mae'n gwneud i lefydd deimlo'n anniogel • peidio â helpu eraill pan fo angen: yn gadael i bobl deimlo'n ynysig neu heb gymorth • anwybyddu rheolau'r gymuned (e.e. sŵn yn hwyr yn y nos): yn creu tensiwn a chwynion • gwastraffu adnoddau (e.e. gadael goleuadau ymlaen, peidio ag ailgylchu): yn niweidio'r amgylchedd ac yn cynyddu costau.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr nodi syniad ar gyfer prosiect cymunedol. Mae angen i ddysgwyr awgrymu syniadau realistig fel casglu sbwriel, casgliad banc bwyd, gardd gymunedol, digwyddiad codi arian. Rhaid i ddysgwyr esbonio pam fod y prosiect yn addas i'w hardal leol. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf dau gam a gymerwyd i baratoi ar gyfer y prosiect neu'r gweithgaredd. Gallai dysgwyr nodi'r camau ymarferol canlynol: • cynllunio

- cael caniatâd
- casglu adnoddau.
- recriwtio gwirfoddolwyr
- gosod dyddiadau

Rhaid i ddysgwyr ystyried gofynion iechyd a diogelwch.

AC2.3 Mae dysgwyr yn cyflawni rôl neu dasg ddiffiniedig o fewn y prosiect cymunedol. Gallai dysgwyr gymryd rhan mewn rolau y cytunwyd arnynt, megis, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- trefnu deunydd
- hyrwyddo'r digwyddiad
- helpu ar y diwrnod.

AC2.4 Rhaid i ddysgwyr gydnabod eu cyfraniad eu hunain i'r prosiect neu'r gweithgaredd cymunedol lleol. Rhaid i hwn gynnwys o leiaf un cryfder ac un gwelliant (e.e. gwaith tîm, cyfathrebu).

Deilliant
Dysgu 3

AC3.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau weithred grŵp y gall cymunedau gymryd rhan ynddynt i helpu'r amgylchedd. Rhaid i un fod yn lleol yng Nghymru ac un yn genedlaethol.

AC3.2 Rhaid i ddysgwyr esbonio o leiaf un effaith fesul gweithred. Rhaid i ddysgwyr nodi manteision posibl y weithred hon, megis, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- mae casglu sbwriel yn gwella diogelwch a golwg
- mae ymgyrchoedd cenedlaethol yn codi ymwybyddiaeth ac yn lleihau llygredd.

AC3.3 Rhaid i ddysgwyr esbonio o leiaf ddau enghraifft o fanteision cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol lleol. Gall dysgwyr roi enghreifftiau fel, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- mae clybiau chwaraeon neu ddigwyddiadau elusenol yn meithrin cyfeillgarwch a gwaith tîm
- mae nodau cyffredin (codi arian, prosiectau glanhau) yn hyrwyddo cynhwysiant a theimlad o berthyn.

Deilliant
Dysgu 4

AC4.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddwy wasanaeth yn y gymuned leol. e.e. llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, ysgolion, gwasanaethau iechyd, trafndiaeth.

AC4.2 Rhaid i'r dysgwr ddisgrifio sut y gall gwasanaethau cyhoeddus helpu pobl i gymryd rhan ym mywyd y gymuned e.e. sut y gallent gefnogi dysgu, lles, a rhyngweithio cymdeithasol, mynediad neu gynnwys.

AC4.3 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf ddau ddull o gael mynediad at bob gwasanaeth cyhoeddus a nodwyd yn 4.1. e.e.

- ymweld yn bersonol

- archebu ar-lein
- cyswllt ffôn.

Rhaid i ddysgwyr ddangos ymwybyddiaeth o oriau agor, gwefannau, neu fanylion cyswllt.

AC4.4 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf un ffordd y gall pobl ddylanwadu ar wasanaethau lleol e.e.

- arolygon
- cynadleddau cymunedol
- ffurflenni adborth ar-lein
- cysylltu â chynghorwyr

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a Threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo gofal am yr amgylchedd neu ddefnydd cyfrifol o adnoddau.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Cyd-destunau lleol, cenedlaethol, a rhyngwladol	Mae dysgwyr yn cysylltu'n uniongyrchol ag amrywiaeth, gwasanaethau a phrosiectau eu cymuned eu hunain. Maen nhw'n gweld sut mae gwasanaethau, ac ymgyrchoedd yn llywio dinasyddiaeth. Maen nhw'n cysylltu eu gweithredoedd â mudiadau byd-eang, gan gydnabod eu hunain fel rhan o fyd ehangach.
Cynaliadwyedd	Mae dysgwyr yn ymgymryd â chyfrifoldeb amgylcheddol drwy gynllunio prosiectau bach (piciau sbwriel, gerddi, casgliadau banciau bwyd) a henwi ymgyrchoedd lleol, Cymreig a chenedlaethol (e.e. <i>Cadwch Gymru'n Daclus</i> , <i>Awr y Ddaear</i>). Maen nhw'n esbonio sut mae'r gweithredoedd hyn yn gwella diogelwch, ymddangosiad, yn lleihau llygredd, ac yn codi ymwybyddiaeth o faterion hinsawdd.
Amrywiaeth	Mae dysgwyr yn amlinellu nodweddion eu cymuned gan gynnwys oedran, rhyw, ethnigrwydd, crefydd, iaith, anabledd, a chefnidir socio-economaidd. Maen nhw'n gweld sut mae amrywiaeth yn cyfoethogi bywyd y gymuned drwy wyliau, grwpiau ffydd, a chyflogaeth amrywiol, a sut mae cynhwysiant mewn gweithgareddau lleol yn meithrin ymdeimlad o berthyn a chydweithrediad.
Hawliau dynol	Mae dysgwyr yn archwilio tegwch, cydraddoldeb, a dinasyddiaeth weithredol. Maen nhw'n cydnabod sut mae parchu eraill, dilyn y cyfreithiau, a chael mynediad at wasanaethau cyhoeddus (e.e. llyfrgelloedd, iechyd, trafnidiaeth) yn gysylltiedig â hawliau fel diogelwch, lles, a chyfranogiad a llais democrataidd drwy arolygon, cyfarfodydd, ac adborth.
Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau sy'n Gysylltiedig â Byd Gwaith	Mae dysgwyr yn datblygu sgiliau trosglwyddadwy drwy gynllunio prosiectau, gwaith tîm, cyfathrebu, a myfyrio. Maen nhw'n ymarfer trefniadaeth (cynllunio, caniatâd, adnoddau), cymhwysedd digidol (archebu ar-lein, cael mynediad at wasanaethau), ac effeithiolrwydd personol (adnabod cryfderau a gwelliannau). Mae'r sgiliau hyn yn cefnogi cynnydd i ddysgu a gwaith yn y dyfodol.

Lefel 1

Teitl yr Uned: Cyfranogiad Cymunedol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM039

Lefel: Un (1)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod: Datblygu gwybodaeth Dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried materion dinasyddiaeth weithredol a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam cynnydd 4 - Rydw i wedi nodi, cynllunio, myfyrio ar, a gwerthuso effeithiau'r camau a gymerais yn fy nghymuned leol, neu yng Nghymru neu'r byd ehangach, naill ai'n unigol neu ar y cyd.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1. Deall amrywiaeth a chyfrifoldebau mewn cymunedau	1.1	Disgrifio natur amrywiol y gymuned	
	1.2	Disgrifio cyfrifoldebau dinasyddion	
2. Gallu cynllunio a chymryd rhan mewn prosiect cymunedol	2.1	Adnabod prosiect addas	
	2.2	Disgrifio'r hyn sydd ei angen i baratoi	
	2.3	Cymryd rhan yn y prosiect	
	2.4	Adolygu cyfraniad personol	
3. Deall cyfranogiad a chynaliadwyedd	3.1	Rhoi enghreifftiau o weithredoedd cymunedol	
	3.2	Disgrifio sut mae gweithredoedd o fudd i'r gymuned	
	3.3	Disgrifio'r manteision i unigolion	
4. Deall y prif wasanaethau cyhoeddus sydd ar gael yn y gymuned leol	4.1	Disgrifio wasanaethau cymunedol a'u rolau	
	4.2	Disgrifio sut maen nhw'n cefnogi cyfranogiad	
	4.3	Esbonio sut i gael mynediad at wasanaethau	
	4.4	Disgrifio sut mae pobl yn dylanwadu ar wasanaethau	

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC1.1 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio ystod o nodweddion y boblogaeth yn eu cymuned leol eu hunain. Rhaid i ddysgwyr gydnabod gwahaniaethau megis oedran, rhyw, ethnigrwydd, crefydd, iaith, anabledd, a chefnidir cymdeithasol-economaidd. Rhaid i ddysgwyr roi enghreifftiau o amrywiaeth yn eu hardal eu hunain (e.e. gwyliau diwylliannol, gwahanol grwpiau ffydd, sectorau cyflogaeth amrywiol). AC1.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio prif gyfrifoldebau dinesydd tuag at eraill mewn cymdeithas, megis, ond heb fod yn gyfyngedig i, parchu eraill, dilyn y cyfreithiau, gwirfoddoli, a chefnogi grwpiau bregus, disgrifio sut mae dinasyddion yn cyfrannu at ddiogelwch, tegwch, a chynhwysiant (e.e. ailgylchu, helpu cymdogion, adrodd ar broblemau) a sut mae cyfrifoldebau'n meithrin ymddiriedaeth a chydweithrediad mewn cymdeithas.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr nodi syniad ar gyfer prosiect neu weithgaredd cymunedol bach. Rhaid i ddysgwyr awgrymu syniadau realistig fel casglu sbwriel, casgliad banc bwyd, gardd gymunedol, neu ddigwyddiad codi arian, gan esbonio pam fod y prosiect yn addas ar gyfer eu hardal leol. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio'r camau sydd eu hangen i baratoi ar gyfer y prosiect neu'r gweithgaredd cymunedol bach. Fel, ond heb fod yn gyfyngedig i: • cynllunio • cael caniatâd • casglu adnoddau • recriwtio gwirfoddolwyr • gosod dyddiadau AC2.3 Rhaid i ddysgwyr gyflawni tasgau i helpu i drefnu a chyflwyno'r gweithgaredd. Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn rolau y cytunwyd arnynt (e.e. trefnu deunydd, hyrwyddo'r digwyddiad, helpu ar y diwrnod). AC2.4 Rhaid i ddysgwyr adolygu eu cyfraniad eu hunain drwy adolygu beth a aeth yn dda a beth y gellid ei wella. Rhaid i ddysgwyr fyfyrto ar eu rolau, gan nodi cryfderau (e.e. dibynadwyedd, cydweithrediad) a chynnig gwelliannau ar gyfer prosiectau yn y dyfodol (e.e. gwell rheolaeth amser, cyfathrebu cliriach).
Deilliant Dysgu 3	AC3.1 Rhaid i ddysgwyr roi o leiaf ddau enghraifft o weithredoedd grŵp y gall cymunedau eu cymryd er budd yr amgylchedd. Rhaid i ddysgwyr roi: • un mudiad gweithredu Cymreig lleol (e.e. ymgyrchoedd sbwriel "Cadwch Gymru'n Daclus"). • un weithred genedlaethol (e.e. "Y Casgliad Plastig Mawr" neu "Aw'r y Ddaear"). AC3.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio sut y gallai pob gweithred helpu i wella amgylchedd y gymuned. Er enghraifft:

- sut mae casglu sbwriel yn gwella diogelwch a golwg ardaloedd lleol.
- sut mae ymgyrchoedd cenedlaethol yn codi ymwybyddiaeth ac yn lleihau llygredd.

AC3.3 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf ddau enghraifft o sut y gall cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol lleol fod o fudd i unigolion (e.e. teimlo'n rhan o'r gymuned a gweithio gyda'i gilydd). Gallai enghreifftiau gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- sut mae gweithgareddau fel clybiau chwaraeon neu ddigwyddiadau elusennol yn meithrin cyfeillgarwch a gwaith tîm
- sut mae nodau cyffredin (e.e. codi arian, prosiectau glanhau) yn hyrwyddo cynhwysiant a theimlad o berthyn.

Deilliant
Dysgu 4

AC4.1 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf ddwy wasanaeth gyhoeddus yn y gymuned leol a disgrifio eu pwrpas, a sut maen nhw'n helpu pobl i gymryd rhan ym mywyd y gymuned. Rhaid i ddysgwyr nodi gwasanaethau fel llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, ysgolion, gwasanaethau iechyd, neu drafnidiaeth.

AC4.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio sut y gall y gwasanaethau hyn gefnogi dysgu, lles, mynediad a chynhwysiant, a rhyngweithio cymdeithasol.

AC4.3 Rhaid i ddysgwyr egluro ffyrdd ymarferol o gael mynediad at wasanaethau (e.e. ymweld yn bersonol, archebu ar-lein, cysylltu dros y ffôn).

AC4.4 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio sut y gall pobl rannu eu barn am weithrediad gwasanaethau lleol. Gall dysgwyr ddisgrifio dulliau megis arolygon, cyfarfodydd cymunedol, ffurflen adborth ar-lein, ymateb i ymgynghoriad, neu gysylltu â chynghorwyr.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a Threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo gofal am yr amgylchedd neu ddefnydd cyfrifol o adnoddau.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol	Mae dysgwyr yn symud o ymwybyddiaeth bersonol/leol i gyfrifoldebau cenedlaethol a dinasyddiaeth fyd-eang. Maen nhw'n gweld sut mae eu gweithredoedd yn cysylltu â mudiadau ehangach, gan wneud dysgu'n berthnasol ac yn ddilys i'r sector.
Cynaliadwyedd	Mae dysgwyr yn ymgymryd yn uniongyrchol â chyfrifoldeb amgylcheddol. Maen nhw'n gweld sut y gall gweithredoedd lleol a chenedlaethol helpu i leihau llygredd, gwella diogelwch, a hyrwyddo bioamrywiaeth. Mae cynaliadwyedd wedi'i wreiddio fel cyfrifoldeb byw, nid theori yn unig.
Amrywiaeth	Mae dysgwyr yn gweld sut mae amrywiaeth yn cyfoethogi bywyd cymunedol (gwyliau, grwpiau ffydd, cyflogaeth amrywiol). Hyrwyddo parch, cynhwysiant, a theimlad o berthyn mewn cyd-destunau ymarferol. Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae cymunedau'n ffynnu drwy wahaniaethau.
Hawliau dynol	Mae dysgwyr yn archwilio hawliau i gymryd rhan yn y gymuned, diogelwch, a thegwch. Maen nhw'n ymarfer dinasyddiaeth weithredol drwy ddeall cyfrifoldebau a sut i ddylanwadu ar wasanaethau. Ymgorffori ymwybyddiaeth o gydraddoldeb a dim gwahanu
Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau sy'n Gysylltiedig â Byd Gwaith	Mae dysgwyr yn datblygu sgiliau trosglwyddadwy: cynllunio, trefnu, cyfathrebu, gwaith tîm, myfyrio. Yn meithrin hyder mewn arweinyddiaeth, cydweithrediad, a datrys problemau — i gyd yn berthnasol i'r gyrfa.

Lefel 2

Teitl yr Uned: Cyfranogiad Cymunedol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM040

Lefel: Dau (2)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod: Datblygu gwybodaeth Dysgwyr am eu cymuned eu hunain neu'r gymuned ehangach a'r sgiliau i gymryd rhan mewn prosiectau neu weithgareddau, gan ystyried materion dinasyddiaeth weithredol a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 5 - Rydw i wedi nodi, cynllunio, myfyrio ar, a gwerthuso effaith y camau rydw i wedi'u cymryd yn fy nghymuned leol neu yng Nghymru neu'r byd ehangach, naill ai'n unigol neu ar y cyd. Yn y cyd-destun hwnnw, rwy'n archwilio'n feirniadol fy agweddau, fy rhagdybiaethau, a fy ymddygiad.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1. Deall amrywiaeth, hawliau a chyfrifoldebau mewn cymunedau	1.1	Esbonio amrywiaeth mewn cymunedau	
	1.2	Esbonio cyfrifoldebau gan gynnwys parch, caniatâd a pherthnasoedd	
	1.3	Disgrifio hawliau sy'n gysylltiedig â lles a chyfranogiad	
2. Gallu cynllunio, cynnal a myfyrio ar gyfranogiad cymunedol	2.1	Dylunio cynnig ar gyfer prosiect cymunedol	
	2.2	Cynllunio'r prosiect	
	2.3	Cynnal y prosiect	
	2.4	Myfyrio ar gyfraniad personol	
3. Deall y gall cymunedau weithredu er budd yr amgylchedd	3.1	Rhoi enghreifftiau o weithredoedd cymunedol ar wahanol lefelau a) Lleol b) Cenedlaethol c) Rhyngwladol	
	3.2	Disgrifio sut mae'r gweithredoedd hyn o fudd i gymunedau	
4. Gallu cael mynediad at wasanaethau cyhoeddus sydd ar gael yn y gymuned leol	4.1	Esbonio rolau gwasanaethau cyhoeddus	
	4.2	Disgrifio sut i gael mynediad at wasanaethau	
	4.3	Disgrifio ffyrdd y gall pobl ddylanwadu ar wasanaethau	
	4.4	Gwerthuso effeithiolrwydd y dulliau hyn	

Cynnwys Dangosol

DeilliantAC1.1 Rhaid i ddysgwyr egluro gwahanol fathau o amrywiaeth gydag
Dysgu enghreifftiau perthnasol. Rhaid i ddysgwyr ystyried, ond nid yw'r rhestr yn
1 gyfyngedig i:

- amrywiaeth oedran (e.e. plant, pobl ifanc, oedolion, pobl hŷn)
- strwythurau rhyw a theulu (e.e. rhieni sengl, teuluoedd cymysg, teuluoedd estynedig)
- amrywiaeth ethnig a diwylliannol (e.e. ieithoedd, traddodiadau, crefyddau).
- amrywiaeth economaidd-gymdeithasol (e.e. gwahanol lefelau incwm, mathau o gyflogaeth, sefyllfaoedd tai)
- pobl ag anableddau neu anghenion dysgu ychwanegol
- enghreifftiau lleol (e.e. clybiau cymunedol, grwpiau ffydd, mudiadau ieuenctid).

AC1.2 Rhaid i ddysgwyr esbonio'r prif gyfrifoldebau a sut mae'r rhain yn cefnogi bywyd y gymuned. Gall ymatebion y dysgwr gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- parch: tegwch, gwrandao ar eraill, osgoi gwahaniaethu
- cydsyniad: parchu ffiniau, gofyn am ganiatâd, diogelu preifatrwydd
- perthnasoedd iach: cydweithrediad, ymddiriedaeth, cyfathrebu, cefnogi cyfoedion
- Cyfrifoldebau: gwirfoddoli, helpu grwpiau bregus, dilyn rheolau'r gymuned, hyrwyddo cynhwysiant.

AC1.3 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio'r hawliau sydd gan ddinesydd i gynnal ei les ei hun. Gallai ymatebion y dysgwr gynnwys:

- hawl i ofal iechyd (e.e. meddyg teulu, GIG, cymorth iechyd meddwl)
- hawl i addysg a chyfleoedd hyfforddiant
- hawl i ddiogelwch a chysgod (e.e. yr heddlu, polisïau diogelu)
- hawl i gymryd rhan ym mywyd y gymuned (e.e. clybiau, chwaraeon, digwyddiadau diwylliannol)
- hawl i gydraddoldeb ac osgoi gwahaniaethu o dan gyfraith y DU.

DeilliantAC 2.1 Rhaid i ddysgwyr ddylunio cynnig ar gyfer prosiect neu weithgaredd
Dysgu cymunedol bach. Rhaid i athrawon sicrhau bod dysgwyr yn ystyried:

- 2
- enghreifftiau: casglu sbwriel, codi arian i elusen, sesiwn flas ar chwaraeon
 - gardd gymunedol, ymgyrch ymwybyddiaeth
 - pwrpas (e.e. gwella'r amgylchedd, codi arian, hyrwyddo iechyd)
 - grŵp targed (e.e. plant, oedolion hŷn, teuluoedd, cyfoedion)
 - adnoddau angenrheidiol (e.e. lleoliad, offer, gwirfoddolwyr, cyllid).

AC2.2 Rhaid i ddysgwyr gynllunio prosiect cymunedol bach, neu weithgaredd. Rhaid i athrawon sicrhau bod dysgwyr yn cynnwys:

- cynllunio cam wrth gam: nodau, amserlen, rolau

- asesiad risg ac ystyriaethau diogelwch
- dulliau cyfathrebu (e.e. posteri, cyfryngau cymdeithasol, ar lafar)
- trefnu adnoddau (e.e. archebu lleoliad, offer, cludiant, rolau/cyfrifoldebau)
- cynhwysiant: addasu gweithgareddau fel y gall pob grŵp gymryd rhan.

AC2.3 Rhaid i ddysgwyr chwarae rhan sylweddol yn y prosiect fel y'i diffinnir yn y cam cynllunio (trefnu adnoddau).

AC2.4 Rhaid i ddysgwyr fyfyrir ar eu cyfraniad i'r prosiect neu'r gweithgaredd bach. Rhaid i athrawon sicrhau bod dysgwyr yn cynnwys:

- beth aeth yn dda e.e. (trefniadaeth, gwaith tîm, cyfathrebu)
- beth y gellid ei wella (e.e. rheoli amser, hyder, datrys problemau)
- adborth gan gyd-ddisgyblion/aelodau'r gymuned.
- sgiliau a enillwyd (e.e. arweinyddiaeth, cynllunio, cydweithio)
- gosod nodau ar gyfer cyfranogiad yn y dyfodol

DeilliantAC3.1 Rhaid i ddysgwyr roi tri enghraifft o weithredoedd grŵp y gall Dysgu cymunedau gymryd rhan ynddynt er budd yr amgylchedd (un weithred leol 3 Gymreig, un weithred genedlaethol, un weithred ryngwladol). Er enghraifft, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- un enghraifft Gymreig (e.e. *Cadwch Gymru'n Dacul* neu *Lleoedd Lleol dros Natur*)
- un ymgyrch genedlaethol yn y DU (e.e. *Great British Spring Clean*)
- un mudiad rhyngwladol (e.e. *Dydd Gwener dros y Dyfodol*).

Rhaid i AC3.2 gynnwys yr effeithiau amgylcheddol a chymdeithasol.

DeilliantAC4.1 Rhaid i ddysgwyr esbonio rôl dau wasanaeth cyhoeddus gwahanol Dysgu sydd ar gael yn y gymuned leol a sut maent yn cefnogi cymunedau. Gallai 4 athrawon annog dysgwyr i gynnwys enghreifftiau o gynghorau lleol neu wasanaethau gwirfoddol neu wasanaethau gofal iechyd.

AC4.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio sut i gael mynediad i'r ddau wasanaeth a nodwyd yn 4.1.

AC4.3 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf tri enghraifft o sut y gall dinasyddion ddefnyddio dulliau sy'n seiliedig ar hawliau i ddylanwadu ar wasanaethau e.e.

- ymgynghoriadau ac arolygon – mae dinasyddion yn defnyddio eu hawl i roi barn pan fydd cynghorau neu'r GIG yn gofyn am adborth
- gweithdrefnau cwyno – dinasyddion yn defnyddio eu hawl i herio gwasanaeth gwael a gofyn am welliannau
- cynullïadau cymunedol neu fforymau – dinasyddion yn defnyddio eu hawl i gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau ynghylch gwasanaethau lleol
- deisebau neu ymgyrchoedd – mae dinasyddion yn defnyddio eu hawl i drefnu a gofyn am newid mewn gwasanaethau

- hawliau cydraddoldeb a chynhwysiant – mae dinasyddion yn defnyddio eu hawl i gael triniaeth deg i sicrhau bod gwasanaethau'n diwallu anghenion pob grŵp.

4.4 Rhaid i ddysgwyr werthuso sut y gall y tri enghraifft a nodwyd yn AC4.4 gyfrannu at brosiectau neu weithgareddau cymunedol. Er enghraifft, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- cryfderau: grymuso dinasyddion, sicrhau bod lleisiau'n cael eu clywed, gall arwain at newid
- Cyfyngiadau: mae'n cymryd amser, mae angen ymdrech ar y cyd, nid yw pob cais yn llwyddo
- cyfraniad: adeiladu cysylltiadau cymunedol cryfach, annog dinasyddiaeth weithredol, datblygu hyder.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a Threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo gofal am yr amgylchedd neu ddefnydd cyfrifol o adnoddau.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Hawliau Dynol	Mae'n cefnogi dysgwyr i ddatblygu hyder, cymhelliant, a gwybodaeth i weithredu mewn argyfyngau. Mae'n cyfrannu at hunanwerth drwy rymuso dysgwyr i ofalu amdanynt eu hunain ac am eraill.